

ชุดโครงการวิจัยที่ 2: โครงการลดการใช้สารเคมีเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชหลังเก็บเกี่ยว

โครงการวิจัย: การพัฒนาการจัดการศัตรูผลผลิตเกษตรเพื่อรักษาคุณภาพ

กิจกรรมที่ 2: การใช้สารรมอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ชื่อการทดลอง: การใช้สารรมเมทิลโบรไมด์ในการกำจัดเพลี้ยไฟและแมลงหวี่ขาวในผักสดส่งออก

(Using methyl bromide to control *Thrips palmi* and *Bemisia tabaci* for exporting fresh vegetable)

คณะผู้ดำเนินงาน

หัวหน้าการทดลอง:	ดวงสมร สุทธิสุทธิ	สังกัด	กวป.
ผู้ร่วมงาน:	รังสิมา เก่งการพานิช	สังกัด	กวป.
	ภาวินี หนูชนะภัย	สังกัด	กวป.
	พนัญญา พบสุข	สังกัด	กวป.

บทคัดย่อ

การศึกษาประสิทธิภาพของสารรมเมทิลโบรไมด์ ที่อัตราความเข้มข้น 18 20 22 และ 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที เพื่อกำจัดเพลี้ยไฟฝ้าย (ระยะไข่ ตัวอ่อน และตัวเต็มวัย) และ ตัวอ่อนแมลงหวี่ขาว ได้ทำการศึกษาที่ห้องปฏิบัติการของกลุ่มวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว กองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร ระหว่างตุลาคม 2555 ถึงกันยายน 2557 จากการศึกษาพบว่า เมื่อนำระยะไข่ของเพลี้ยไฟฝ้ายมาทดสอบที่อัตราความเข้มข้น 18 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที ไข่ของเพลี้ยไฟฝ้ายสามารถฟักออกมาเป็นตัวอ่อนได้ 95 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่อัตราความเข้มข้น 20 22 และ 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที ไม่มีเพลี้ยไฟฝ้ายในระยะไข่สามารถพัฒนาหรือเจริญเติบโตไปสู่ระยะตัวอ่อนได้ และเมื่อทดลองระยะตัวอ่อนและระยะตัวเต็มวัยของเพลี้ยไฟฝ้ายกับเมทิลโบรไมด์ที่อัตราความเข้มข้น 18 และ 20 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที พบว่ามีอัตราการรอดของเพลี้ยไฟระยะตัวอ่อน คือ 6.6 และ 1.6 9 เปอร์เซ็นต์ และ อัตราการรอดของเพลี้ยไฟระยะตัวเต็มวัย คือ 7.7 และ 6.7 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ และที่ความเข้มข้น 22 และ 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที ไม่พบอัตราการรอดชีวิตของเพลี้ยไฟทั้งสองระยะ

สำหรับตัวอ่อนของแมลงหวี่ขาวที่ทดสอบกับสารรมเมทิลโบรไมด์ที่ทดสอบที่อัตราความเข้มข้น 18 20 22 และ 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที พบว่าตัวอ่อนแมลงหวี่ขาวยังคงมีอัตราการรอดชีวิตที่ทุกอัตรา คือ 3.3, 6.6, 3.3 and 6.6 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้น จำเป็นต้องทำการทดลองในอัตราที่สูงขึ้นเพื่อหาอัตราที่เหมาะสมในการกำจัดแมลงศัตรูพืชกักกันชนิดนี้

คำสำคัญ: เมทิลโบรไมด์ เพลี้ยไฟ แมลงหวี่ขาว

อีเมลล์: dsuthisut@yahoo.com

Abstract

The efficacy of methyl bromide to control *Thrips palmi* (eggs, larvae, adults) and *Bemisia tabaci* (larvae) were investigated at 18, 20, 22 and 24 g/m³ for 90 min under laboratory conditions at Postharvest and Processing Research and Development Division during October 2012 to September 2014. The result shown that eggs stage of *T. palmi* could hatch to larvae stage were 95% after fumigated with methyl bromide at 18 g/m³ for 90 min. While, the larvae could not develop form eggs stage after fumigated with methyl bromide at 20, 22 and 24 g/m³ for 90 min. However, the survival rate of larvae and adults of *T. palmi* at 18 and 20 g/m³ for 90 min were presented as 6.6 and 1.6 % for larvae, 7.7 and 6.7 for adults, respectively. The survival rate of both stages could not be found at 22 and 24 g/m³ for 90 min.

In addition, the efficiency of methyl bromide to control larva of *B. tabaci* were not completely eliminate this insect. The survival rates were 3.3, 6.6, 3.3 and 6.6%, respectively. Therefore, the experiment needs to conduct the new experiment in order to determine the appropriate concentration to control this quarantine pest.

Keywords: Methyl bromide, *Thrips palmi*, *Bemisia tabaci*

E-mail : dsuthisut@yahoo.com

คำนำ

กรมวิชาการเกษตรได้รับแจ้งจากสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศประจำสหภาพยุโรป (อียู) เรื่องปัญหาการตรวจพบศัตรูพืชในพืช 5 กลุ่ม 16 ชนิดของไทย โดยอียูตรวจพบศัตรูพืชกักกันในพืชผักและผลไม้ที่นำเข้าจากประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ หนอนซอนใบ แมลงหรีวขาว เพลี้ยไฟ และแมลงวันผลไม้ ซึ่งกลุ่มพืชผักที่ตรวจพบศัตรูพืชกักกันและถูกแจ้งเตือนมากที่สุดถึง 70% ในจำนวนพืชผัก 5 กลุ่ม 16 ชนิด ซึ่งจัดเป็นพืชควบคุม (regulated plants) ของอียู ได้แก่ พืชสกุล *Ocimum* spp. ประกอบด้วย กะเพรา โหระพา แมงลัก ยี่หระ พืชสกุล *Capsicum* spp. ประกอบด้วย พริกหยวก พริกชี้ฟ้า พืชสกุล *Momordica charantia* spp. ประกอบด้วย มะระจีน มะระขี้นก พืชสกุล *Solanum melongena* ประกอบด้วย มะเขือเปราะ มะเขือยาว มะเขือม่วง มะเขือเหลือง มะเขือขาว มะเขือขื่น และพืชสกุล *Eryngium foetidum* ประกอบด้วย ผักชีฝรั่ง โดยตรวจพบเพลี้ยไฟ (*Thrips* spp.) ในมะเขือเปราะและมะระ แมลงหรีวขาว (*Bemisia* spp.) พบในผักชีฝรั่งและแมลงวันผลไม้ (Tephritidae) พบในพริกหวาน เป็นต้น

เนื่องจากการส่งออกผักสดไปยังสหภาพยุโรปนั้นจะต้องปลอดจากศัตรูพืชกักกัน แต่วิธีที่ผู้ประกอบการดำเนินการนั้นไม่สามารถกำจัดแมลงศัตรูพืชกักกันได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน ไม่เช่นนั้นอียูอาจดำเนินมาตรการขึ้นเด็ดขาดและรุนแรงกับสินค้าพืชผักและผลไม้ของไทย โดยอาจห้ามนำเข้าสินค้าที่ตรวจพบปัญหาแมลงศัตรูพืชกักกัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าพืชผักจากไทยในระยะยาว ซึ่งวิธีการจัดการผักสดให้ปลอดการปนเปื้อนของแมลงศัตรูพืชกักกันนั้นต้องไม่ทำลายคุณภาพผักสดและไม่ก่อให้เกิดสารพิษตกค้าง แม้ว่านักวิจัยของกรมวิชาการเกษตรพยายามหาวิธีการต่างๆ เพื่อกำจัดแมลงศัตรูพืชกักกัน แต่ขณะนี้ยังไม่มีวิธีการใดที่สามารถกำจัดแมลงศัตรูพืชกักกันได้ทั้งหมด

เมทิลโบรไมด์ (methyl bromide) เป็นสารเคมีที่ทั่วโลกใช้สำหรับกำจัดแมลงศัตรูพืชกักกัน (quarantine pests) ก่อนการนำเข้าและส่งออกผัก ผลไม้ และผลิตผลเกษตรหลายชนิด และมีประสิทธิภาพในการรมผักสดเพื่อส่งออกของไทย ดังนั้นการใช้เมทิลโบรไมด์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาแมลงศัตรูพืชกักกันที่ปนเปื้อนไปกับ

ผักสดส่งออกได้ แต่เนื่องจาก แต่ในปัจจุบันไม่มีข้อมูลอัตราการใช้ที่เหมาะสม เนื่องจากผักสดแต่ละชนิดมีความทนทานต่อการรมด้วยได้แตกต่างกัน และมีการเข้าทำลายของศัตรูพืชต่างชนิดกัน ดังนั้นการศึกษาประสิทธิภาพอัตราการใช้ที่เหมาะสม และพิษตกค้าง (residues) ของเมทิลโบรไมด์ในการรมผักสดแต่ละชนิดของไทยจึงมีความจำเป็น เพื่อให้การส่งออกผักสดไม่หยุดชะงักและเกษตรกรสามารถผลิตผักจำหน่ายได้ต่อไป

เพลี้ยไฟฝ้าย (cotton thrips) ชื่อวิทยาศาสตร์ *Thrips palmi* Karny (Thysanoptera: Thripidae) เป็นแมลงศัตรูที่สำคัญที่สุดชนิดหนึ่งที่มีการทำลายพืชผักหลายชนิดทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัย ทำลายส่วนต่างๆ ของพืชโดยใช้ปากที่เป็นแทง (stylet) เขี่ยเนื้อเยื่อพืชให้ช้ำแล้วจึงดูดน้ำเลี้ยงจากเซลล์พืชทำให้บริเวณที่ถูกทำลายมีรอยแผลสีน้ำตาล ใบแห้งการติดไปของเพลี้ยไฟไม่ว่าจะเป็นระยะไข่ ตัวอ่อน หรือตัวเต็มวัยก็ตามจะมีผลกระทบต่อ การส่งออกทันทีเนื่องจากเพลี้ยไฟเป็นแมลงศัตรูพืชกักกัน

เพลี้ยไฟจะวางไข่เป็นฟองเดี่ยวๆ ในเนื้อเยื่อพืช ไข่มีสีขาวใสรูปร่างคล้ายเมล็ดถั่ว มีขนาดเล็กมากประมาณ 0.1-0.2 มม. อายุไข่ประมาณ 4.8-8.4 วันตัวอ่อนมี 3 ระยะ คือ ระยะแรกมีลักษณะขาวใส ผอมเรียวยาวเล็กขนาดลำตัวยาว 0.2-0.3 มม. และเริ่มทำลายพืชทันทีโดยดูดกินน้ำเลี้ยง เมื่อเข้าสู่ตัวอ่อนระยะที่สองมีขนาดลำตัวยาว 0.3-0.4 มม. ในระยะนี้การเคลื่อนไหวรวดเร็วและว่องไวมากส่วนตัวอ่อนระยะที่สามเป็นระยะก่อนเข้าดักแตมีสีเหลืองเข้ม ลำตัวขนาด 0.5-0.7 มม. ระยะนี้เคลื่อนไหวช้าลง แต่ยังคงทำลายพืชโดยดูดกินน้ำเลี้ยง ระยะตัวอ่อนประมาณ 6.2-10.6 วันขณะที่ดักแตมีสีเหลืองเข้มขนาดลำตัวยาว 0.7-0.8 มม. ในระยะนี้หนวดวกกลับไปทางด้านหลังแผ่นปีกทั้งสองเจริญมากขึ้นและมีขนาดเกือบเท่าปลายส่วนท้องเพลี้ยไฟระยะนี้ไม่เคลื่อนไหวไม่กินอาหาร และเข้าดักแตในดิน ดักแตมีอายุ 2.7-3.9 วัน ตัวเต็มวัยเพลี้ยไฟมีสีเหลืองเข้ม ขนาดลำตัวยาว 0.8-1.0 มม. เคลื่อนไหวได้รวดเร็วและว่องไว อายุตัวเต็มวัยประมาณ 16-24 วัน วงจรชีวิตของเพลี้ยไฟจากไข่ถึงตัวเต็มวัยมีอายุระหว่าง 14-23 วันเพลี้ยไฟสามารถเข้าทำลายพืชได้ตลอดทั้งปีและพบน้อยในช่วงฤดูฝน การระบาดมักพบในช่วงฤดูร้อนหรือช่วงที่มีอากาศแห้งแล้งฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน (ปิยรัตน์ และคณะ, 2542)

แมลงหริ่งขาวยาสูบ (tobacco whitefly) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Bemisia tabaci* (Gennadius) สามารถทำลายพืชได้หลายชนิด เช่น ผักกวางตุ้ง กระหล่ำดอก คะน้า ผักกาด ผักชีฝรั่ง เป็นต้น แมลงหริ่งขาวสามารถเข้าทำลายได้ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยโดยดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณใบ ส่วนใหญ่จะพบในเขตร้อนและกึ่งร้อน โดยแมลงหริ่งขาวยาสูบเป็นพาหะของเชื้อไวรัส สาเหตุของโรคใบด่างในพืชต่างๆ แมลงหริ่งขาวจะวางไข่เป็นกลุ่มใต้ใบพืช ตัวอ่อนมีลักษณะแบนราบติดกับผิวใบ มีการลอกคราบ 3 ครั้ง ดักแตมีขนาด 0.6-0.8 มิลลิเมตร ตัวเต็มวัยมีอายุ 2-11 วันเพศเมียสามารถวางไข่ได้ประมาณ 100 ฟอง/ตัว พบแมลงหริ่งขาวได้ในแหล่งปลูกพืชทั่ว ๆ ไป (ปิยรัตน์ และคณะ, 2542)

ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย อินเดีย เป็นต้น มีการกำหนดให้รมพืชผักสดผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ด้วยเมทิลโบรไมด์เพื่อกำจัดศัตรูพืชกักกันก่อนการนำเข้า โดยมีข้อกำหนด ดังนี้ การรม

กล้วยไม้เพื่อกำจัดเพลี้ยไฟ (*Thrips spp.*) ใช้เมทิลโบรไมด์ อัตรา 20-24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที การ
รมหน่อไม้ฝรั่งเพื่อกำจัดเพลี้ยไฟใช้เมทิลโบรไมด์ อัตรา 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 120 นาที

(www.fao.org/docrep/x5042e/x5042E0s.htm, 1 เม.ย. 2554) สำหรับพิษตกค้างของเมทิลโบรไมด์ในผักสด
นั้นกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปมีการกำหนดค่า MRLs ของเมทิลโบรไมด์ไว้ที่ 0.05 ppm

(www.bayercropscience.co.th/foodsafety/fst_mrl.php, 11 ก.ค. 2554)

วิธีดำเนินการ

-อุปกรณ์

1. ถังบรรจุสารรมเมทิลโบรไมด์ ความเข้มข้น 99.4% 1 ถัง
2. เครื่องแก๊สโครมาโทกราฟี (gas chromatograph: GC) ยี่ห้อ Trace 1300
3. ตู้ควบคุมอุณหภูมิ (incubator)
4. เพลี้ยไฟฝ่ายระยะต่างๆ (ไข่ ตัวอ่อน และตัวเต็มวัย)
5. ตัวอ่อนแมลงหวี่ขาว
6. มะเขือยาว ผักซีฝรั่ง กล้วยไม้
7. หลอดแก้ว
8. เครื่องดูดแอสไพเรเตอร์ (aspirator)
9. ถุงเก็บแก๊ส (Tedlar bags) ยี่ห้อ SKC (CAT#232-03) ขนาด 3 ลิตร
10. โหลแก้ว (Dessicator)
11. พาราฟิล์ม (parafilm)
12. กล้องจุลทรรศน์
13. กล่องพลาสติกขนาด 3.5*2.5 นิ้ว
14. พู่กัน และปากกา

-วิธีการ

1. ขั้นตอนการเตรียมสารรมเมทิลโบรไมด์

ทำการถ่ายเทสารรมเมทิลโบรไมด์จากถังใหญ่ใส่ลงในถุงเก็บแก๊สขนาด 3 ลิตร เพื่อเตรียมแก๊ส
เมทิลโบรไมด์สำหรับทดลองในขั้นตอนต่อไป

2. การเลี้ยงขยายพันธุ์เพลี้ยไฟฝ่าย (*Thrips palmi* Karny)

ทำการสำรวจและเก็บตัวอย่างเพลี้ยไฟในแปลงมะเขือยาว จังหวัดปทุมธานีโดยนำตัวอย่างบางส่วน

ส่งไปจำแนกชนิดที่กลุ่มงานอนุกรมวิธานแมลง สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตรเมื่อทราบเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าตัวอย่างที่ทำการเก็บมาเป็นเพลี้ยไฟฝ้าย จึงทำการเพาะเลี้ยงเพลี้ยไฟฝ้ายจากแหล่งดังกล่าว พร้อมทั้งปลูกกล้วยไม้ในสกุลหวาย Dendrobium เพื่อเป็นแหล่งอาหารให้กับเพลี้ยไฟฝ้าย นำดอกกล้วยไม้มาล้างทำความสะอาดด้วยน้ำเปล่า และซับน้ำให้แห้งโดยใช้กระดาษทิชชูแล้วนำส่วนของกลีบดอก (Petal) ของกล้วยไม้มาใช้เพื่อเป็นแหล่งอาหารของเพลี้ยไฟฝ้าย

2.1 การเตรียมเพลี้ยไฟฝ้ายระยะไข่

นำดอกกล้วยไม้จำนวน 1 ดอกใส่ลงในกล่องพลาสติกและดูดเพลี้ยไฟฝ้ายโดยใช้เครื่องดูดแอสพิเรเตอร์จำนวน 100 ตัว/กล้วยไม้ 1 ดอก/1 ชั่วโมงปล่อยให้ตัวเต็มวัยวางไข่เป็นเวลา 2 วัน และนำไปเก็บไว้ตู้ควบคุมอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส ความชื้น 75 เปอร์เซ็นต์ หลังจากนั้นนำตัวเต็มวัยออกให้หมดและนำดอกกล้วยไม้ที่มีไข่ของเพลี้ยไฟฝ้ายเหล่านั้นมาทดลอง

2.2 การเตรียมเพลี้ยไฟฝ้ายระยะตัวอ่อน (ระยะที่ 2)

ปล่อยตัวเต็มวัยเพลี้ยไฟฝ้ายจำนวน 30 ตัว/ 1 กลีบดอก ให้เพลี้ยไฟฝ้ายทำการวางไข่และนำกลีบดอกกล้วยไม้เหล่านั้น จำนวน 5 กลีบมาใส่ในกล่องพลาสติกขนาด 3.5*2.5 นิ้ว และนำไปเก็บไว้ตู้ควบคุมอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส ความชื้น 75 เปอร์เซ็นต์ เป็นเวลา 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ใส่ตัวเต็มวัย เมื่อครบ 7 วัน ทำการดูดตัวอ่อนเพลี้ยไฟฝ้ายจำนวน 30 ตัว/1 หลอดแก้ว/ 1 ชั่วโมง ปิดด้วยพลาฟิล์ม และเจาะรูขนาดเล็กจำนวน 15 รู เพื่อใช้ในการทดลอง

2.3 การเตรียมเพลี้ยไฟฝ้ายระยะตัวเต็มวัย

ทำวิธีเดียวกันกับการเตรียมระยะตัวอ่อน โดยเก็บเพลี้ยไฟฝ้ายในตู้ควบคุมอุณหภูมิเป็นเวลา 17 วัน จึงนำตัวเต็มวัยมาใช้เพื่อทดสอบทำการคัดแยกตัวเต็มวัยจำนวน 30 ตัว/1 หลอดแก้ว/ 1 ชั่วโมง ปิดด้วยพลาฟิล์ม และเจาะรูขนาดเล็กจำนวน 15 รู เพื่อใช้ในการทดลอง

3. การเตรียมตัวอ่อนแมลงหวี่ขาวสำหรับการทดลอง

คัดเลือกตัวอ่อนแมลงหวี่ขาวจากต้นผักชีฝรั่ง โดยทำการคัดเลือกตัวที่มีความสมบูรณ์ ตัดผักชีฝรั่งที่มีตัวอ่อนแมลงหวี่ขาวอาศัยอยู่ขนาด 1.5 *1.5 เซนติเมตร จำนวน 10 ตัว/1 ชั่วโมงโดยนำไปวางไว้ที่ด้านล่างของขวดลูกชมฟูเพื่อเตรียมไว้สำหรับทดลอง

4. การทดสอบกับเพลี้ยไฟฝ้ายระยะการเจริญเติบโตต่างๆ กับสารรมเมทิลโบรไมด์

4.1 วางแผนการทดลองแบบ CRD 5 กรรมวิธี 4 ซ้ำดังนี้

กรรมวิธีที่ 1 ไม่ใช้สารรม

กรรมวิธีที่ 2 รมด้วยเมทิลโบรไมด์ อัตรา 18 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที

กรรมวิธีที่ 3 รมด้วยเมทิลโบรไมด์ อัตรา 20 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที

กรรมวิธีที่ 4 รมด้วยเมทิลโบรไมด์ อัตรา 22 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที

กรรมวิธีที่ 5 รมด้วยเมทิลโบรไมด์ อัตรา 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที

4.2 นำเปลี้ยไฟฝ้ายที่ใส่หลอดแก้วในระยะเวลาต่างๆวางลงในโหลแก้ว ปิดฝาโหลแก้วให้สนิทโดยใช้พาราฟิล์มปิดบริเวณโดยรอบโหลแก้ว

4.3 ดูดก๊าซเมทิลโบรไมด์จากถุงเก็บก๊าซโดยใช้หลอดเก็บกักก๊าซมาใส่ในโหลแก้วตามกรรมวิธีที่กำหนด เมื่อครบ 90 นาที เปิดโหลแก้วเพื่อระบายอากาศ นาน 30 นาที ในกรณีของไข่ให้ทำการย้ายดอกกล้วยไม้มาเก็บลงกล่องพลาสติกและนำไปเก็บไว้ที่ควบคุมอุณหภูมิ และทำการเช็คจำนวนการเกิดของตัวอ่อนเปลี้ยไฟทุกวันเป็นเวลา 14 วัน สำหรับระยะตัวอ่อนและระยะตัวเต็มวัยทำการตรวจนับอัตราการตายของเปลี้ยไฟฝ้ายหลังการทดลอง 3 ชั่วโมง ในกรณีที่เปลี้ยไฟฝ้ายไม่ตายที่ 3 ชั่วโมงให้ทำการเช็คการตายอีกครั้งที่ 6 12 และ 24 ชั่วโมง

5. การทดสอบกับแมลงหิวขาในระยะตัวอ่อนกับสารรมเมทิลโบรไมด์

5.1 วางแผนการทดลองแบบ CRD 5 กรรมวิธี 4 ซ้ำดังนี้

กรรมวิธีที่ 1 ไม่ใช้สารรม

กรรมวิธีที่ 2 รมด้วยเมทิลโบรไมด์ อัตรา 18 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที

กรรมวิธีที่ 3 รมด้วยเมทิลโบรไมด์ อัตรา 20 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที

กรรมวิธีที่ 4 รมด้วยเมทิลโบรไมด์ อัตรา 22 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที

กรรมวิธีที่ 5 รมด้วยเมทิลโบรไมด์ อัตรา 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที

5.2 การทดสอบกับแมลงหิวขาในระยะตัวอ่อนที่พบบนผักชีฝรั่ง โดยนำผักชีฝรั่งที่มีตัวอ่อนแมลงหิวขาที่ตัดเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมเล็กๆ นำมาวางในขวดแก้วลูกชมพู่จำนวน 10 ตัวต่อขวดแก้ว จำนวน 5 ขวดแก้ว รวม 50 ตัวต่อซ้ำ

5.3 ดูดก๊าซเมทิลโบรไมด์จากถุงเก็บก๊าซโดยใช้หลอดเก็บกักก๊าซมาใส่ในโหลแก้วตามกรรมวิธีที่กำหนดเมื่อครบ 90 นาที เปิดขวดแก้วลูกชมพู่ เพื่อระบายอากาศ นาน 30 นาที ทำการตรวจนับการตายของตัวอ่อนแมลงหิวขาภายใต้กล้องจุลทรรศน์หลังการทดลอง 3 ชั่วโมง

6. การตรวจวัดความเข้มข้นของเมทิลโบรไมด์โดยเครื่องเครื่องแก๊สโครมาโทกราฟี (GC)

ทุกครั้งที่มีการทดลองต้องทำการตรวจสอบความเข้มข้นของสารรมเมทิลโบรไมด์โดยใช้เครื่องแก๊สโครมาโทกราฟี (Trace 1300) มีคอลัมน์แคปิลลารี (column capillary) ชนิด TG-VRX เส้นผ่านศูนย์กลางภายใน 0.25 มิลลิเมตร ยาว 30 เมตร และความหนาของฟิล์ม 1.40 ไมโครเมตร อุณหภูมิเริ่มต้นตั้งไว้ที่ 50 องศาเซลเซียส

เป็นเวลา 30 นาทีจนได้ 80 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 5 นาทีและเพิ่มอุณหภูมิจนได้ 120 องศาเซลเซียสและคงอยู่ที่อุณหภูมินี้เป็นเวลา 2.5 นาที ส่วนตัวฉีดสารตัวอย่าง (injector) ตั้งอุณหภูมิไว้ที่ 150 องศาเซลเซียสและตัวตรวจวัด (detector) ตั้งอุณหภูมิไว้ที่ 200 องศาเซลเซียส โดยใช้ก๊าซฮีเลียมเป็นตัวพา (carrier gas) อัตราการไหล 1 มิลลิลิตร/นาที ในระบบ spit

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในทุกการทดสอบวางแผนการทดลองแบบ CRD4 ซ้ำ โดยมีกรรมวิธีควบคุมทุกกรรมวิธี หากมีอัตราการตายในกรรมวิธีควบคุม มากกว่า 5-10 เปอร์เซ็นต์จะต้องนำข้อมูลชุดนั้นมาหาเปอร์เซ็นต์การตายปรับเทียบโดยใช้ Abbott's formula (Abbott, 1925) ก่อนที่ข้อมูลจะถูกวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) โดยใช้โปรแกรม SPSS (version 19) ค่าเฉลี่ยของแต่ละกรรมวิธี จะถูกเปรียบเทียบโดยวิธี Duncan's test ที่ระดับ $p < 0.05$

-เวลาและสถานที่: ตุลาคม 2555-กันยายน 2557 ที่กลุ่มวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว

กองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร

ผลการทดลองและวิจารณ์

จากการทดสอบประสิทธิภาพของสารรมเมทิลโบรไมด์กับแมลงศัตรูพืชกักกัน 2 ชนิด คือ เพลี้ยไฟฝ้าย และแมลงหริ่งขาวยาสูบ พบว่าระยะไข่จะมีอัตราการรอดใกล้เคียงกับกรรมวิธีควบคุม คือมีอัตราการรอดเท่ากับ 95 เปอร์เซ็นต์ เมื่อทดสอบกับเมทิลโบรไมด์ที่อัตราความเข้มข้น 18 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที ขณะที่อัตราความเข้มข้น 20 22 และ 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที ไม่มีเพลี้ยไฟฝ้ายในระยะไข่สามารถพัฒนาหรือเจริญเติบโตไปสู่ระยะตัวอ่อนได้เลย (table 1) โดยผลการทดลองที่ได้มีความแตกต่างกับ ไพศาล และคณะ 2544 ที่ได้ทำการทดลองสารรมเมทิลโบรไมด์ที่ความเข้มข้น 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตรกับเพลี้ยไฟฝ้ายระยะต่างๆในสภาพตุ้มที่ถูกต้องแต่แปลงมาจากโรงเก็บเมล็ดพันธุ์สำเร็จรูป โดยได้ทำการทดลองกับไข่เพลี้ยไฟที่มีอายุ 1 2 และ 3 วัน และพบว่า ไข่ที่มีอายุ 1 วัน ไข่จะไม่สามารถฟักเป็นตัวอ่อน และไข่ที่มีอายุ 2 และ 3 วัน เมื่อตัวอ่อนฟักออกมาตัวอ่อนจะตายไม่สามารถเจริญเติบโตไปได้

สำหรับระยะตัวอ่อนและตัวเต็มวัยของเพลี้ยไฟฝ้ายเมื่อทำการทดสอบด้วยสารรมเมทิลโบรไมด์ ที่อัตราต่างๆพบว่า ที่อัตราความเข้มข้น 18 และ 20 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาทีไม่สามารถกำจัดเพลี้ยไฟฝ้ายทั้งสองระยะได้สมบูรณ์ โดยพบว่าเพลี้ยไฟฝ้ายระยะตัวอ่อนมีอัตราการรอดที่ 6.6 และ 1.6 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ในระยะตัวเต็มวัย พบ 7.7 และ 6.6 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ แต่ที่อัตรา 22 และ 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาที สามารถกำจัดเพลี้ยไฟฝ้ายทั้งสองระยะได้ ซึ่งผลการทดลองสอดคล้องกับไพศาล และคณะ 2544 ที่พบว่า

เพลี้ยไฟระยะตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะตายทั้งหมดเมื่อรมสารรมเมทิลโบรไมด์ที่ความเข้มข้น 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร แต่ที่อัตรา 20 และ 22 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร เพลี้ยไฟจะตายหลังทดลอง 3 ชั่วโมง

สำหรับผลการทดลองประสิทธิภาพของสารรมเมทิลโบรไมด์กับตัวอ่อนแมลงหริ่งขาวพบว่าทุกอัตราความเข้มข้นของเมทิลโบรไมด์ คือ อัตรา ความเข้มข้น 18 20 22 และ 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาทีไม่สามารถกำจัดตัวอ่อนแมลงหริ่งขาวยาสูบได้ (table 2)

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

สารรมเมทิลโบรไมด์ที่อัตรา 22 และ 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาทีสามารถกำจัดเพลี้ยไฟฝ้ายในระยะไข่ ระยะตัวอ่อนและระยะตัวเต็มวัยได้ ในขณะที่สารรมเมทิลโบรไมด์อัตราสูงที่สุดในการทดลองครั้งนี้คือ 24 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร นาน 90 นาทีไม่สามารถกำจัดตัวอ่อนแมลงหริ่งขาวฝ้ายได้ ดังนั้นควรที่จะทำการทดลองหาอัตราที่สูงขึ้นเพื่อที่จะหาอัตราที่สามารถกำจัดตัวอ่อนแมลงหริ่งขาวให้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์และเมื่อได้อัตราที่เหมาะสมในการกำจัดแมลงทั้งสองชนิดแล้วต้องนำอัตราดังกล่าวมาทดสอบกับพืชผักส่งออกชนิดต่างๆที่มีการปนเปื้อนของแมลงทั้งสองชนิดนี้ว่าจะเกิดอาการไหม้ (Phytotoxic) ที่มีอาจมีผลเกิดจากสารรมเมทิลโบรไมด์

เอกสารอ้างอิง

ปิยรัตน์ เขียนมีสุข, ศิริณี พูนไชยศรี, ศรีสุดา โท้ทอง และไพศาล รัตนเสถียร. 2542. การป้องกันกำจัดแมลงศัตรู

สำคัญของกล้วยไม้. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกษตรกรตามโครงการปรับปรุงคุณภาพดอกกล้วยไม้เพื่อการส่งออกปี 2542 อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 29 มิถุนายน 2542.

ไพศาล รัตนเสถียร, ปิยรัตน์ เขียนมีสุข, สมศักดิ์ ศิริพลตั้งมั่น, ศรีสุดา โท้ทอง, ศิริณี พูนไชยศรี, ศรีจันทร์ พิชิตสุวรรณชัย, บุชรา จันทร์แก้วมณี และสมรวย รุ่งรัตนวารี. 2544. เพลี้ยไฟฝ้ายศัตรูของกล้วยไม้: การป้องกันกำจัด. วารสารกีฏและสัตววิทยา 23 (1): 14-27.

www.fao.org/docrep/x5042e/x5042E0s.htm

www.bayercropscience.co.th/foodsafety/fst_mrl.php

ภาคผนวก

Egg

larva

Adult

Figure 1 Stages of *Thrips palmi* were used for experiment.

larva

Figure 2 *Bemisia tabaci* larva

Table 1 Survival rate of *Thrips palmi* fumigated with methyl Bromide (MB)

Treatments	% Survival rate of <i>Thrips palmi</i> $\pm$ SE		
	Eggs	Larvae	Adults
1) control, 90 min	100.0 $\pm$ 0 a	100.0 $\pm$ 0 a	100 $\pm$ 0 a
2) fumigated with MB at 18 g/m ³ , 90 min	95.0 $\pm$ 8.6 a	6.6 $\pm$ 6.6 b	7.7 $\pm$ 7.7 b
3) fumigated with MB at 20 g/m ³ , 90 min	0 $\pm$ 0 b	1.6 $\pm$ 1.6 b	6.6 $\pm$ 7.3 b
4) fumigated with MB at 22 g/m ³ , 90 min	0 $\pm$ 0 b	0 $\pm$ 0 b	0 $\pm$ 0 b
5) fumigated with MB at 24 g/m ³ , 90 min	0 $\pm$ 0 b	0 $\pm$ 0 b	0 $\pm$ 0 b

Table 2 Survival rate of *Bemisia tabaci* larva fumigated with methyl bromide (MB)

Treatments	% Survival rate of <i>Bemisia tabaci</i> larvae $\pm$ SE
1) control, 90 min	100 $\pm$ 0 a
2) fumigated with MB at 18 g/m ³ , 90 min	3.3 $\pm$ 3.3 b
3) fumigated with MB at 20 g/m ³ , 90 min	6.6 $\pm$ 3.3 b
4) fumigated with MB at 22 g/m ³ , 90 min	6.6 $\pm$ 3.3 b
5) fumigated with MB at 24 g/m ³ , 90 min	3.3 $\pm$ 3.3 b

